

6. Vsa skerb naj bi se obračala na sestavo liniature. Verste naj bi bile blede barve in prav tanke, da bi se 3 — 4 pedi daleč vidile.

7. Zvezki naj bi bili po redovnih številkah razversteni. Pervi številčni zvezek I. za prvi razred naj bi imel redke verste po dve čerti za toliko časa, dokler se ne prične dolgih čerk pisati. Ostali čas leta naj jim služi zvezek, šte. II., s štirimi verstami, v bolj široki razmeri, po kateri se napake bolj vidne pokažejo.

8. Zvezke, šte. II., rabijo tudi učenci drugega razreda 1. pol leta. Drugo polletje dobé ožji načertane zvezke, šte. III.

9. Ako so dobro napredovali, se v tretjem razredu začno lepópisne vaje na zvezke, šte. IV z eno čerto; učenci, ki niso še zmožni, pišejo na šte. III.

10. Druzega pol leta pišejo v tretjem razredu na goli, ne-načertani papir s podkladkom (Faulenzer), šte. V.

11. Četrti razred naj bi pisal na večji zvezke, šte. VI. in ako bi bilo mogoče brez podloženih čert. Dober perst od papirjevega krajca bi bil iz ene same tanke čerte narejen okvir, na desnem in levem robu tega okvira bi bile pa zaznamovane čertice, od in do katerih bi se posamesne verste razprostirale. Brez njih bi nevajeni učenci zdaj više, zdaj niže zabredli. Pri takem pisanji se pazljivost tudi veliko povekša.

12. Da lega stanovitna postane, naj učenci podlagajo ležeče čerte (Lagelinien). V tretjem in četrtem razredu so te ležeče čerte že na podkladku narisane. Pri prvih vajah se ležeče čerte dobro obnašajo. Vsi potegljeji so enako vsaksebi, enako ležeči, in za vsak prvoten potegljeji je treba roko enakomerno pomikati; za ravnomernost pisanja ni boljšega sredstva.

S takimi zvezki bodo otroci veliko veselja imeli. Jih spoštovaje bodo skerbili, da jih čiste ohranijo, jih zavivajo ter snažne k očitnemu sprašavanju prinesejo.

Po takih zvezkih se bode skazalo, da navdaja slehernega jedna misel, da je, en učenik, ena šola, ena odgoja, en národ! V edinosti je moč! Hrepenimo po njej!

(Prih. konec.)

0 p e t j i.

Dve vprašanji pri letošnji godbini skušnji učiteljskih pripravnikov:

a) Kaj je namen petja sploh, in čemu se v petji podučuje v ljudski šoli?

b) Kako naj se v petji v ljudski šoli podučuje, da ta poduk svoj namen doseže?

„Petja le tam slišat' ni,
Kjer poštenih ni ljudi“.

a) Petje, glavni del veličastne muzike, štejemo k naj boljšemu in pripravnišemu sredstvu za povzdigo npravne omike, za vzbujenje blagih, žlahtnih čutil, pa tudi za pospeševanje poštenega, modrega družbovanja. Zveden pedagog sedanjega časa o petji tako le govori: „Petje zbuja mnogo, mnogo čutil in odpira svetišče polnega serca s svojimi mirnimi radostimi in neizrekljivimi čutili. Kar je okó za um, ki razločuje in razsoja, to je uho za notranjega, občutljivega človeka. Po glasu se razodeva misel, v melodični lestvici in v premembi mero-glasja se spoznavajo naj manjši občutki nježnega serca, in kar nobena beseda zaznamovati ne more, to izrekuje prijetni glas“. Veselo je, da se dan danes petje vedno dalje razširja in povsod skerbneje goji; ker to kaže očitno pot do prave omike in olike. Po cerkvah donijo prijetni glasovi nedolžnih otročičev; na koru se slišijo krepki glasovi mladenčev in devic. Po šolah nahajaš enako pridnost in enako veselje do lepe umetnosti. Učitelj in učenec kažeta po nevtrudljivih vajah nagnjenje do lepega in prijetnega in stud do nenravnih in nepoštenih vesellic. Pa ne samo po cerkvah in šolah, ampak tudi po prostornih dvorinah in gosposkih vertih, kakor tudi v družinskih krogih slišiš izverstno petje, ki ti meči serce in ga navdaja s sladkimi čutili. Napravljajo se društva, ktera z združenimi močmi in nevtrudljivo pospešujejo to lepo umetnost, ter s tim tudi poslušalce v žalostnih urah tolažijo, in jih razvedrujejo, da se njihovi duh povzdiguje k Njemu, kateri deli vse darove, torej tudi dar petja. Ako petje tako prečudno žlahtni človeško serce, ako njegove strasti mami in mori, ako jeznega umiri, ako žalost preganja in vdihuje veselje, — gotovo ni le to mali del izobraženosti, marveč je petje sredstvo in pomoček do prave omike, ktero doseči naj skerbí vsak človek.

Če je petje pot do estetičnega izobraževanja sploh, je pa tudi v pedagogičnem pomenu enako važno in koristno. Godba ali muzika sploh požlahtnuje človeško serce, ali petje pa je še posebno primerno, da otroška serca vnema do prelepih pojmov, ter jih odvrcaje od nespodobnih iger in vesellic. Vse drugo godbino orodje je več ali manj nepripravno za šolsko rabo in sicer nekoliko samo na sebi, nekoliko pa to zadržujejo tudi druge okoliščine. Petje ima torej v šoli prednost med vsem

drugim godbinim orodjem. Ako se petje umno uči, se glas vterja in lepša; petje pripomore tudi, da človek lepše in bolj gladko govori; tudi uho se privadi, da na tanko zapopada različne glasove, in koristno je petje glasnim organom. To so splošne dobrote, ktere ta umetnost prinaša šoli. Petje pa še tudi drugače koristi, in sicer posebno, ako ga prevdarjamo iz nramnega stajališča. Otroci se vadijo cerkvenih in drugih lepih pesem, ki jim povzdigujejo serce do Boga in do vsega poštenega.

Take pesmi pri otrocih zbuja jo nekako jasno, veselo in srečno življenje.

Vera, ktero kristijani razodevajo v cerkvi, je vzvišena nad vsemi posvetnimi rečmi. Ona je veličastna in resna. Vsake šole naj bode tedaj sveta dolžnost, da skerbí kolikor more, za spodobno in spodbudno cerkveno petje in da tudi po tej poti dela za pravo nramno in pobožno življenje. Posebno marljivo naj se gojí koralno petje. Važno je, ktero in kako cerkveno pesem si orglar izbere za to ali uno pobožnost ali svečanost. Ako izbiraš pesmi za cerkev, išči takih, ki v njih veje cerkveni veličastni duh, ne pa posveten; cerkvene pesmi ne smejo imeti glediščinega značaja, ker tako petje bi ljudstvo posvetnih veselíc spominjalo in njih pobožne misli motilo. Cerkvene pesmi morajo biti počasne ali saj ne hitre, in nikdar na poskok in ples. Orglar naj skerbí za lepo melodijo, ktera je izraz globoke pobožnosti, in za čedno harmonijo. Melodija je duša vse pesmi, harmonija pa jo utelesi, da jo imamo bolj živo pred očmi. Tudi se mora pri pesmih ozirati na čas cerkvenega leta in na praznik, kteri se obhaja. Ravno tako je treba vediti, ako so orglar in pevci zmožni to ali uno pesem brez vidnih pomot izverševati, ali ne. Ker pa pevci neprenehoma in nepretergano ne morejo peti, naj orglar skerbí za pristojne igre pred pesmijo in po vsakem pesniškem stavku in po pesmi. Tudi nimajo prav tisti orglarji, kteri vedno hrepené po novih pesmih, stare, lepe in ljudstvu znane pa zametujejo. Kar je dobrih lepih pesem, naj se prepevajo, akoravno so stare. Tu pa tam so nevšečni pa prav plitvi orglarji tako zbirčni in svojeglavni, da nočejo nobene stare pesmi več zapeti ali orglati, češ, to bi bilo preprosto; pa ravno to kaže, da tak orglar prav malo razume, kaj je petje in godba. Kakšno in ktero petje in ktera godba je prava? gotovo tista, ki naj zvestejše posnema ljudske na-

vade in čutila posamesnih dogodeb in okoliščin. Imamo mnogo prelepih národnih cerkvenih pesem, ki pa jih neumni orglarji namesti da bi jih gojili, pa še le odpravljajo in zatirajo, in kar taki sami skujejo in v svoji nevednosti mislijo, da je lepo, nima ne nog, ne glave in le lepo narodno in pobožno čutje pači in uničuje. Še bolj pa greše tisti orglarji, ki kakim znanim posvetnim, veselim napevom podstavljajo cerkvene pesmi. Taki orglarji in pevci zaslužijo, da bi jih kakor nekdanj zveličar, šumečo druhal, s korobačem spodil iz cerkve.

Rekli smo, da primerno petje v šoli otroke drami in zbuja, da se tudi drugih nauk raji učé. Veselje do petja in godbe je Bog človeku v serce vsadil. Učitelj naj tedaj to veselje pri otrocih primerno goji in v pravem tečaju pospešuje. Že pri pervincih v prvem razredu naj učitelj otroke spodbuja in vadi, da včasí zapojó kako lahko in obče znano cerkveno ali drugo primerno pesem, ki so jo že v cerkvi ali domá večkrat slišali.

Otroci se pri takem ravnanji odvadijo preresnobnega življenja v šoli; niso več tako bojazljivi in strašljivi in so torej za uk pripraviši. Če p. učenci dalj časa napenjajo svoje duševne moči, se zelo vtrudijo; ako jim pa učitelj vmes pusti, da zapojó kako veselo pesmico, si vsi vkup, učenci in učitelj, počijejo. Ložje se potem dalje podučuje, in tudi nauk bolj tekne. To priporočamo vsem učenikom po vseh razredih ljudskih šol. Ne manj spodbudno je petje namesto molitve pred in po šoli; vendar tudi to ne sme popolno navadno biti. Petje v šoli naj bo podobno cveticam, ki jih le včasí tergamo za veselje.

b) Pervi nauk v petji se začénja s tim, da se izobražuje godbini posluš, pravo merilo in glas, in da se otroci vadijo naj potrebnish vodil o godbi, potem pa podučevanje v takih pesmih, ki jih učenci pojó v šoli, v cerkvi in domá. Po spodnjih razredih se take pesmi le po sluhu vadijo; v zgornjem razredu, če je mogoče, se še le vadijo po glaskah.

Perve vaje dajó obilno gradiva po vseh razredih glavne šole. Da se posluš vadi in razvija, ima učitelj mnogo pripravnih sredstev. Kar koli uho žali, naj učitelj nikdar ne terpi v šoli. Zraven naj učitelj tudi zahteva, da učenci pri odgovorih prav glasno govoré, da vsaki glas prav izgovarjajo in povdargajo. Lepa in koristna vaja je, da učenci za učiteljem glasove, zloge in besede izrekujejo in sicer začetkoma z enako visokim glasom, pozneji pa više in niže, posamesno in skupno. Ako se

tudi bere včasih z višim, včasih z nizkim glasom, je to prav pri-
pravno, da otroci dobé dober posluh. Orodje, ki naj v šoli
petje podpira, so navadno gosli, glasovir ali fisharmonika. Naj
pripravnije so gosli. Z njimi naj učitelj vadi višje in nižje gla-
sove. Ne manj truda prizadene, posebno pri manj zmožnih
otrocih, da si natančno taktno - čutje prisvojé. Poterpežljivost
in sterpnost priporočamo pri tej reči vsakemu učitelju. Skerbno
naj pazi, kdor koli petje uči, da se pevski organi naravno raz-
vijajo. Znana didaktična pravila: „od lahkega do težkega,
od prostega do zloženega, od znanega do neznanega“, naj se
tudi pri tem poduku na tanko spolnujejo. Kedar koli in kateri
koli pevski organ se preveč napenja, škoduje otroku pri glasu.
Počasno napredovanje od stopnje do stopnje ima povsod dober
vspeh in koristne nasledke.

Poglavitni del vsega šolskega petja so pa vaje takih pe-
sem, ktere učencem v šoli ali zunaj šole koristijo. V šoli pri-
dejo učencu v prid take pesmi, katerih zapopadek je nраво-
verski in melodija lahka. Take pesmi pojó učenci pred in po
šoli. Lahke pesmice z razumljivimi besedami, ktere pojó med
učnimi urami, da se počijejo in potem bolj živo dela poprimejo.
Zunaj šole rabi učenec cerkvene pesmi za povzdigo pobožnega
duha pri službi božji, pa tudi druge poštene pesmi za podlago
národnemu petju, da se pospešuje družbeno življenje.

Preden se pa kaka pesem ali po sluhu ali po glaskah uči,
naj učitelj naj pred skerbí, da učenci besede umejo. Mladi
učenci naj se besed kar na spomin naučé. Mladina naj navadno
le enoglasno (unisono) poje; vendar naj se večji učenci tudi
vadijo drugih glasov.

Pesme v mehkem zvukovodu niso pripravne za ljudske
šole. Le nektore cerkvene pesmi za advent in post se smejo
otroci teh šol učiti; ker petje v tem zvukovodu bi bilo potrata
časa, ktereга bo tej šoli vedno bolj manjkalo. Marljiv učitelj
v svoji šoli vse dobro poskuša, in kar se mu kaže naj boljega,
tega pa se poprijemlje. Tako je tudi pri petji: Poskušaj, in
kar ti tekne, to si prisvoji!

J. L.

Književnost.

Družba sv. Mohora nas je tudi letos razveselila s peterimi
lepimi knjigami. Dobili smo: 1) „Življenje svetnikov in